

Bulletin european

Anul XIV. Nr. 122

Ianuarie 1985.

Noi Tracii

Fondator: Prof.Dr. Iosif Constantin Drăgan

ELEMENTE DECORATIVE TRACO DACE ÎN ARHITECTURA ROMÂNEASCĂ DIN VESTUL TRANSILVANIEI

Lucrarea de față se bazează exclusiv pe materiale inedite de teren, culese de autor în județele Bihor, Arad și Cluj, în urma cercetărilor întreprinse în decursul mai multor ani. Ea ridică problemele artei decorative arhitecturale a zonei respective, care face parte integrantă din arhitectura și arta decorativă românească.

Arta populară se înglobează în procesul cultural și social, contribuind la caracterizarea spirituală a colectivității, la progresul ei pe calea dezvoltării continue din punct de vedere cultural, spiritual și social economic.

Spiritul artistic românesc are o lungă și experimentată tradiție, profund ancorată în dragoste de neam, deoarece, în condiții vitrege de viață, a gândit și a creat o cultură profund națională.

Din analiza atentă a modalităților de expresie artistică trebuie să se evidențieze trăsăturile definitorii ale ornamenticii, multitudinea ideilor plastice, variata lor realizare artistică din punctul de vedere al formelor stilistice definitorii pentru stilul românesc și mai ales specificul acestuia, care este rezultanta îmbinării unui sentiment poetic fundamental cu tendința de construcție viguroasă, din armonia echilibrată a tuturor structurilor artistice grevate pe fondul unei inspirații profund originale.

Ornamentele arhitecturale cu vădită asemănare stilistică cu alte genuri ale operei populare, de o străveche tradiție, trădează influența reciprocă, principiile artistice unitare și originea comună a diferitelor ramuri ale artei populare. Ele constituie un domeniu artistic în care se relevă cu pregnanță

îmbinarea ingenioasă a motivelor și temelor cu marea varietate de nuanțe și culori, o îndemânare tehnică excepțională, cu un spirit creator artistic deosebit de original.

Elementele ornamentale au fost inspirate din întreaga viață a satului, și problemele fundamentale ale omului legate de existența lui, sugerate deseori de mediul înconjurător, adaptate, stilizate uneori, trecute prin filtrul fanteziei talentaților măștri populari și transmise din generație în generație până în contemporaneitate. Studiul acestor fenomene duce la evidențierea unor deosebiri de la o zonă la alta în ceea ce privește forma și elementele de ornamentică, dar în același timp relevă elementele decorative românești tradiționale, care definesc unitatea ei funcțională și specificul etnic național.

Cele afirmate au o exemplificare concretă și deosebit de semnificativă în zona Bihorului. În această zonă, vechi leagăn al culturii românești, întâlnim o serie întreagă de monumente de cultură, atât laice cât și bisericesti, adevărate opere de artă, care evidențiază cu prisosință legătura organică dintre cultura materială și spirituală, dintre util și frumos, elemente specifice ale modalității artistice de expresie a țaranului român.

În această zonă, ca și în alte regiuni ale țării, meșterul popular, folosind minunatele calități plastice ale materialelor de construcție întrebuințate la decorarea casei și acareturilor, în condițiile folosirii unor tehnici simple și al unui instrumentar redus, a reușit să creeze valori materiale de o înaltă ținută artistică.

O parte integrantă a arhitecturii populare o constituie elementele decorative de o remarcabilă frumusețe și multiplă varietate, care pot fi întâlnite atât pe case, biserici, porți, garduri, acareturi, cât și pe diferite obiecte de uz casnic și individual.

Aceste creații artistice sunt proprii poporului român, sunt rezultatul geniului său creator. Similitudinile dintre lucrările acestei zone și cele ce aparțin celorlalte regiuni istorico-etnografice ale țării sunt absolut evidente, ele întregind ansamblul unitar al artei populare românești, integrându-se în mari arii de cultură și civilizație europene. Astfel trebuie exclusă ideea influenței minorităților naționale conlocuitoare asupra artei și arhitecturii populare românești din Bihor, deoarece se poate observa încadrarea perfectă a ornamenticii zonei în canoanele stilistice ale artei populare românești de pretutindeni și din toate timpurile. Privită în ansamblul ei, zona cercetată este caracterizată prin marea răspândire, prin frecvența deosebită a formelor și motivelor decorative străvechi, care constituie scheletul ei ornamental, fiind întâlnite în majoritatea construcțiilor vechi și noi, fie din lemn, fie din piatră, sau tenuite.

Ornamentele tradiționale sunt definite printr-un stil decorativ, iar metodele de executare atât de desăvârșite presupun existența unei tradiții milenare. Numai îndelungata experiență colectivă poate da o asemenea claritate și perfecțiune stilului, un înalt nivel artistic modelelor.

Complexitatea elementelor decorative într-o măsură însemnată a defi-

nit stilul arhitectonic tradițional al construcțiilor rurale din zonă, imprimând astfel trăsăturile specifice ce le deosebeau și în același timp le apropiau de arhitectura și arta țărănească a altor zone ale țării.

Tradiția ornamentării în lemn și stocatură - maniera de execuție, materialele, motivele, dispoziția ornamentelor etc. - a rămas în arhitectura populară extraordinar de statornică, elementele decorative caracteristice zonei având o stabilitate constantă de milenii, de exemplu motivul solar, imaginea omului, pomul vieții, cercul, romb, dinte de lup, bradul, funia etc.

Modelele vechi în oarecare măsură au încătușat inițiativa creatoare a meșteșugarului popular pe de o parte, iar pe de altă parte au dus la definitivarea unor elemente decorative persistente în veacuri și transmise sub o formă caracteristică până în zilele noastre.

Cristalizată de-a lungul secolelor, ornamentica reflectă în primul rând concepția omului despre lume, problemele fundamentale ale existenței sale, determinată și condiționată de munca depusă pentru asigurarea ei. Meșterul popular nu copiază natura, el reflectă prin prisma conștiinței sale concepțiile despre frumos, înțelegere a vieții și a fenomenelor naturii. Paul Petrescu spune: «În transcrierea realității, poporul a devenit o mare putere de abstractizare și sintetizare. Unele din imaginile întâlnite în natură și anume acelea care au impresionat puternic imaginația omului și care influențează direct viața sa, - soare, lumină, om, copac, animal - au fost transformate în cadrul unui lung proces de stilizare în semne ce au fost adoptate ca simboluri».

Soarele este simbolul ornamental cel mai reprezentativ, cel mai frecvent întâlnit, de o importanță aparte, intrat adânc în conștiința populației din zonă. Din cele mai străvechi timpuri, soarele, datorită luminii și căldurii sale, a devenit atât la popoarele agricole cât și la cele crescătoare de animale un simbol al zeității supreme, a forței naturii celei mai puternice, având la început funcție magică, pe care a pierdut-o pe parcursul vremii, rămânând ulterior doar un motiv, o compoziție ornamentală.

Apariția și reprezentarea motivului solar este universală. El poate fi întâlnit pe monumentele tuturor vechilor civilizații. Mai târziu, semnul solar se extinde la toate popoarele Europei, inclusiv și al țării noastre, unde are una dintre cele mai vechi tradiții.

La unele popoare simbolul solar a fost emblema binelui, cum ar fi la Aromânii din Peninsula Balcanică, care utilizau acest motiv, extrem de frecvent și sub variate forme, pe o serie de obiecte de uz casnic și religios, pe obiecte păstorești, furci de tors, bâte ciobănești «chiricuri» etc.

În arhitectura română populară, semnul solar apare ca ornament atât în construcții ce folosesc lemnul ca material de bază, cât și în stocatură.

Cea mai răspândită formă a acestui motiv este cercul sau semicercul cu razele divergente, rozeta solară, prezente în combinație cu alte motive ornamentale, pe case, biserici, porți, mobilier etc. Pentru ilustrarea celor spuse ne vom folosi de cele mai semnificative exemplare din zonă. Bisericile din lemn din Marginea și Cociuba Mare pot fi considerate adevărate capodopere ale genului. Semnul solar se întâlnește în combinația cu romb, funia groasă și

«dintele de lup», funia și zig-zag, «funia». O variantă a rozetei solare este cercul punctiform cu raze în interiorul lui.

Într-o mare varietate de forme, motivul solar apare pe case, lucrat în lemn în tehnica traforajului în combinația romb, triunghi și semilună sau în relief în stocatură pe frontoanele caselor. Cea mai simplă formă a semnului solar este un semicerc cu raze, așezat la limita dintre perete și fronton, deasupra ferestrei.

O imagine aparte a simbolului solar reprezintă compoziția dublă: un soare mic circumscris în altul mai mare cu raze triunghiulare sau dreptunghiulare, sau un cerc înscris într-un soare cu un orificiu la mijloc, un ochi care veghează viața.

Bogăția de combinații ale soarelui cu celelalte motive ornamentale este de-a dreptul uimitoare. Un exemplu extrem de interesant, unic în felul lui și inedit în literatura românească de specialitate, reprezintă motivul ornamental al unei case din Colești, microzona Vașcău. Soarele este zgâriat în stocatură sub forma unui cerc în care se înscrie o cruce, iar din partea superioară a cercului se înalță pomul vieții, având o semnificație deosebit de importantă a legăturii indisolubile între soare, dătător de viață și viața. Această formă a simbolului solar a precedat pe cea cunoscută de noi astăzi, demonstrând continuitatea milenară a acestui motiv în ornamentica populară. Alte reprezentări ale emblemei solare, întâlnite cel mai frecvent pe frontoanele caselor, sunt cele în combinația cu «inima», «dintele de lup», «pomul vieții», extrem de stilizat, sau pomul vieții și cruce deasupra semnului solar.

Semnul solar este nelipsit pe porțile caselor de la drum, sub forma unui semicerc cu raze realizate din scânduri subțiri, sau a inimii cu raze divergente. El figurează pe porțile acareturilor, apărând în combinație cu rozeta solară sau alte motive ornamentale de multe ori lucrate în culori.

O compoziție ornamentală deosebit de interesantă, strict caracteristică decorării porților, locului de intrare în gospodărie sau curte, este combinația între simbolul solar, simbolul puterii binefăcătoare, și mici figuri antropomorfe, «babe» prinse într-o horă, traforate în lemn, care în credința populară simbolizau duhuri păzitoare de rău.

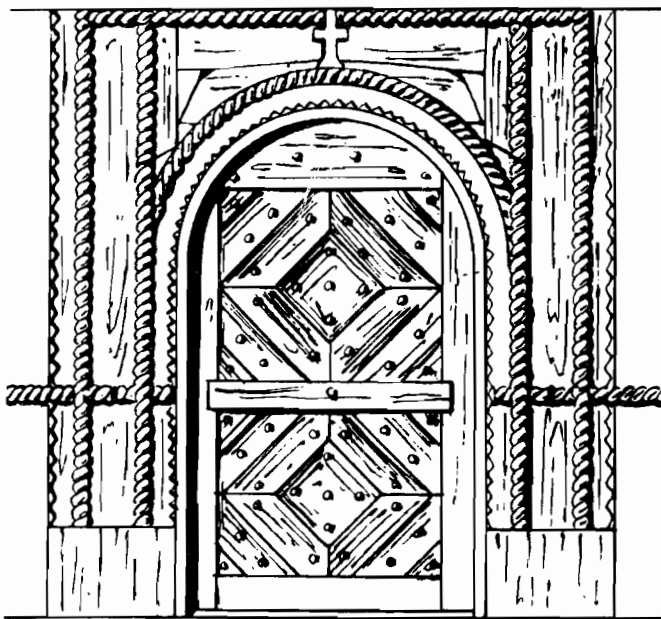
În condițiile noi de viață, când arhitectura populară trece prin transformări radicale, motivul solar persistă în ornamentica construcțiilor rurale pe lângă materialele și tehnicile de construcție nespecifice arhitecturii tradiționale.

Astfel, simbolul solar cu raze triunghiulare apare pe porțile de tablă cu rozeta solară înscrisă în el și cuprinse împreună într-un disc solar sau executat în ceramică smălțuită pe fațada casei, sub forma unor romburi.

Gama reprezentărilor motivului solar se extinde și la decorarea pieselor de mobilier în diferite tehnici, zgâriere, traforare, sculptare, cum ar fi lăzile de zestre, scaune lungi etc. Alături de rozete solare apare și motivul «S», a cărui mare frecvență în arta populară românească este cunoscută încă din neolitic, iar combinațiile acesteia cu alte ornamente sunt multiple. Reprezența solară a acestui motiv este indiscutabilă.

Motivul solar este cunoscut și practicat la țesături, costume, cojoace etc. Astfel multitudinea obiectelor pe care apare motivul solar ne atestă persistența lui în arta populară românească, ajutându-ne la înțelegerea fenomenului artistic popular din cele mai vechi timpuri, neolitic, epoca bronzului, până în zilele noastre, ca o sinteză artistică deosebită, cu efecte durabile în mentalitatea creatorilor de artă.

*Portalul
bisericii
Bunavestire
din Lugașu de Sus,
județul Bihor.*

Pomul vieții este cel mai răspândit după motivul solar în ornamentica populară, întruchipând unul dintre cele mai străvechi mituri pre-creștine ale «vieții fără de moarte».

Ca motiv decorativ, el se întâlnește în diferite forme la toate popoarele din Europa și la unele din Asia. Pe teritoriul țării noastre, această imagine, persistentă din cele mai străvechi timpuri, a găsit o varietate de forme greu de cuprins.

Folosind clasificarea dată de P. Petrescu, în lucrarea *Motive decorative celebre*, menționăm de la bun început faptul că în România s-au înrădăcinat trei tipuri ale pomului vieții, care au avut o influență reciprocă: tipul *tracodacic* - brad sau crengi de brad, *tipul mediteranean* - vasul cu torți cu o plantă sau o floare în el și tipul *oriental* - copacul cu rădăcini și animale de pază.

În aria județului Bihor, se întâlnesc în egală măsură toate cele trei tipuri sus-menționate. O serie de date paleoetnografice, bibliografice și de arhivă ne conduc către ideea că reprezentarea bradului, ca arbore și ca frunză, simbolizând viața, este cea mai veche de pe teritoriul țării noastre, este o expresie plastică proprie populației autohtone.

Bradul apare de cele mai multe ori în relief pe frontoane, pe pereții

casei lângă ferestre, ori ca pom întreg, ramuri sau ghirlande de brad, deseori colorat.

Uneori rădăcina celor două ramuri este îngroșată sub forma coarnelor de cerb, sau în locul crenguțelor de brad figurează ramuri de stejar cu frunze și ghinde, formând aceeași compoziție ornamentală.

După cum am arătat mai sus, bradul apare și în combinație cu motivul solar și crucea. Puternic stilizat, el figurează ca o ramură triplă, ramura centrală având o bară orizontală la mijloc ce sugerează imaginea crucii contopite cu cea a bradului ce se desprinde de la o rozetă solară. Această imagine reprezintă un străvechi motiv tripartit - îmbinarea pomului vieții cu simbolul creștin și cel al cultului solar - întâlnit foarte des pe casele vechi bihorene.

Caracteristic zonei este motivul paharului cu vin ce însoțește motivul bradului. Explicația acestui fenomen o putem găsi în marea însemnătate a bradului, pe care o are în momentele cele mai de seamă ale vieții omului, cum ar fi nunta (început de viață nouă), sau construcția unei noi locuințe, ocazii însoțite și de «paharul cu vin».

Exemplele de mai sus reprezintă imaginile celui mai vechi tip al pomului vieții - tipul traco-dacic, motiv autohton, care mai târziu a fost puternic influențat de tipul mediteranean, foarte mult răspândit în zonă. Astfel, la mai multe case apare vasul cu pom sau floare, înfățișat ori în maniera simplist naturalistă, ori stilizat după tradiția locurilor, ultima înfățișând pomul vieții ca pe o plantă exotică pusă în glastră, redată extrem de liniar. Ca urmare a contactului cu decorul geometric apare motivul pomului vieții prescurtat - o simplă floare sau frunză. O înfățișare extrem de stilizată a pomului vieții, sub forma unui potir cu raze formate din scânduri subțiri, o întâlnim în satul Brusturi.

Tipul oriental reprezintă un arbore întreg, cu rădăcini ori îngroșat la rădăcină, cu sau fără animale de pază. Dacă la origine acesta are un arbore oriental cu păsări și animale exotice, adoptat la mentalitatea creatorilor autohtoni, el s-a transformat în brad cu păsări și animale cunoscute locului: cerbi, iepuri, berze, așezate de o parte și de cealaltă a pomului.

Pe lângă motivul pomului vieții găsim și o cruce înfățișată tot sub forma pomului vieții stilizat, cu un triunghi la bază ce sugerează imaginea rădăcinilor pomului cu un orificiu la mijloc - simbolul izvorului vieții.

Întrepătrunderea a două sau chiar trei tipuri ale pomului vieții este foarte caracteristică zonei. Astfel, bradul tarco-dacic apare în vasul cu torți mediteranean sau în vasul răsturnat și cu un mare orificiu, «izvorul vieții», ce desparte glăstra în două, dând imaginea a două rădăcini. Floarea în glastră mediteraneană capătă trăsăturile tipului oriental prin adăugarea unui romb la baza vasului, prin apariția striaiilor pe glastră, sau a unei linii ondulate în jurul glăstrei, ce simbolizează rădăcinile pomului vieții, străbătând vasul cu pământ.

Deosebit de sugestivă este imaginea pomului vieții găsită în satul Lunca. Ea reprezintă un arbore cu trei ramuri, pus într-un vas. Fiecare ramură are trei crengi și câte o cruce pe fiecare creangă centrală, formată cu o

bară transversală. La baza pomului se desprind două rădăcini care formează un triunghi bine conturat cu un gol - «izvorul», evidentă influență orientală asupra tipului elenistic. Un excelent exemplu al combinării imaginilor celor două tipuri ale pomului vieții într-un armonios ansamblu reprezintă porțile noi din microzona Beiușului. În centrul porții se află un copac cu trunchi înalt și două rădăcini. Pe ramurile lui și pe trunchi stă o pereche de păsări (tipul oriental), în partea de sus sunt brazi cu cerbi (tipul traco-dacic influențat de cel oriental), iar în partea de jos, două vase cu torți cu garoafe stilizate, având rădăcini vizibile (tipul mediteranean de influență orientală). În stânga și în dreapta pomului vieții, de sus în jos, trece o viță de vie, mod de exprimare detaliat a motivului elenistic.

Valul baroc pătruns pe teritoriul țării noastre în anii 20 a lăsat amprenta și în configurarea motivului pomului vieții. Desenul apare încărcat: o glastră cu flori mari colorate, pusă pe masă cu față de masă etc.

Este demnă de menționat apariția bradului pe lăzile de zestre, piesă de mobilier legată de nuntă.

Motivul pomului vieții are o vitalitate ieșită din comun, este motivul preferat al creatorilor populari, care duc mai departe tradiția străvechilor imagini.

Ca o rămășiță a tipului pomului vieții mediteranean menționăm motivul fitomorf al «viței de vie», dispus fie pe fronton, fie pe pereții casei, întărit prin culori, verde pentru frunză și roșu pentru struguri.

Arhitectura și arta populară din această zonă a țării se încadrează, fără tăgadă, în unitatea etnică și națională a poporului român din toate provinciile istorice românești pe de o parte, iar pe de altă parte, ea a contribuit din plin la menținerea ideii de unitate, de continuitate românească, transmițându-se aici din generație în generație, nealterată prin veacuri, până în contemporaneitate, purtând în ea însemnele nobile ale aceleiași estetici românești.

În încheiere, menționăm că devine din ce în ce mai acută necesitatea integrării tot mai complexe a valorilor artei populare, a culturii românești în genere, în circuitul universal, fapt perfect justificat prin originalitatea și bogăția manifestărilor etnicității noastre.

Această integrare în circuitul valorilor universale trebuie să se facă nu numai prin popularizarea monumentelor de artă bisericească din nordul Moldovei, ci și printr-o serie de studii și materiale ce să releve fenomenele de artă populară românească și din alte zone ale țării, cum ar fi cele de la granița de vest, în speță Bihorul, cu inestimabila sa bogăție artistică.

Arhitectura și arta decorativă din această zonă de o valoare artistică excepțională, aparținând în mod egal atât culturii materiale cât și spiritualității românești, constituie unul dintre coordonatele majore nu numai ale creației noastre populare, ci și ale artei românești în genere, părți integrante ale artei și culturii universale.

De la preistorie la istorie

Despre vechimea omului în România nu sunt știri directe. Pentru a ajunge la cunoașterea acestui fapt, este necesar ca mai întâi să cunoaștem evoluția geologică a uscatului ce formează astăzi continentul Europei.

Geologii spun că în trecutul îndepărtat teritoriul României era acoperit la est de Marea Sarmatică și la vest de marea Panonică. Masivul Munților Carpați forma o insulă între acele ape. Părțile joase ale Europei erau deci acoperite de apă. Data ieșirii Europei din apă nu se poate stabili în ani, după datele geologice cunoscute astăzi. Înțelepții antichității cunoșteau aceste evenimente. Iată ce scrie Edouard Schuré, biograful mai multor învățați din antichitate, în cartea sa *Les Grandes Initiés* (Paris, 1911): «Pitagora, inițiat în templele Egiptului, avea noțiuni precise referitor la revoluțiile globului pământesc. Cunoștea doctrina indiană și cea egipteană despre continentul Atlantida, despre emergență și imergența alternativă a continentelor, despre oscilațiile polilor și că umanitatea a trecut astfel șase cicluri interdeluviane. Fiecare ciclu interdeluvian aducea predominarea unei mari rase umane. În mijlocul eclipselor parțiale ale civilizațiilor și ale facultăților umane este o mișcare generală ascendentă».

Despre imergența și emergența alternativă a continentelor am găsit, în scrierile lui Empedocle despre Thales din Argos, referințe din care cităm: «Când focul pământului a închegat pământul negru din preajma nașterii fericeitei Atlantida și masivele primei create Lemuria au devenit fundul oceanului, catastrofa n-a atins templul zeiței Vieții, reședința veche a regelui negrilor, tainicul Araim... Dar când, în sfârșit, după multe luni, s-au împrăștiat norii fumului și ai cenușii, care acopereau bolta cerului, locuitorii templului zeiței Vieții s-au văzut pe o insulă mică, înconjurată de apele tulburi și spumoase ale unui ocean nou...»

Aceste știri confirmă cunoștințele ce le avea Pitagora despre imergența și emergența alternativă a continentelor. Mai aflăm, de asemenea, despre scufundarea continentului Lemuria în Oceanul Pacific și ieșirea din apă a continentului Atlantida și că în Lemuria trăia rasa negrilor într-un regat, sub conducerea regelui Araim.

Scufundarea continentului Lemuria este confirmată de cercetătorul Churchward James, care spune: «Mu, Atlantida Pacificului era un continent vast, care s-a scufundat în apele Oceanului înainte de timpurile istorice» (Editura *J'ai lu*, Paris, 1957).

Continental *Mu* este același cu *Le-Mu-Ria*, despre care scrie Empedocle.

Platon scrie despre scufundarea Atlantidei, care, după știința învățaților egipteni, s-ar fi produs cu 12.000 ani în urmă, socotiți din vremea lui.

Având atâtea știri despre nașterea și dispariția continentului Atlantida, nu mai poate fi vorba de nici-o îndoială despre existența sa.

Tot după acele tradiții vechi se spune că o evoluție umană pe un pământ (continent) ar dura 3 - 4 milioane de ani.

- Directorul Centrului de Paleontologie din Sicilia, prof. Gennaro Bianchini, a declarat că studiul fragmentelor unei mandibule de australopitec, descoperite în sudul insulei, au dus la concluzia că oamenii primitivi trăiau pe teritoriul Europei, în urmă cu patru milioane de ani.

- Cercetările geologice de la Bugiulești, județul Vâlcea - România, au scos la iveală urme umane vechi de două milioane ani.

Pe baza acestor informații putem trage o primă concluzie. Insula carpatică fiind contemporană cu continentul Atlantida, vechimea omului în arcu carpat (Ardeal) poate fi de 3 - 4 milioane ani.

Viața din regiunile joase de pe văi și câmpii este legată de data ieșirii Europei din apă. Acest eveniment este legat, la rândul său, de scufundarea Atlantidei. Atunci a ieșit Europa din apă.

După știința lui Platon, scufundarea Atlantidei s-ar fi produs cu 12.000 ani în urmă, socotiți din vremea sa, care a trăit acum 25 de secole în urmă. O altă dată este cea calculată de Manetho și Eusebiu la 30.500 ani î.e.n.

Care dintre aceste date este mai apropiate de adevăr? Arheologia are de spus ultimul cuvânt.

- În Peștera Hoților de lângă Băile Herculane s-au descoperit rămășițele unor grupe umane vechi de 30.000 de ani.

- În Peștera Muierii de la Baia de Fier, județul Gorj, s-a descoperit un craniu fosil de homosapiens vechi de 29.000 de ani.

- Analize recente (1981) din unele materiale din sanctuarul din Munții Buzăului au stabilit vechimea lor la 32.000 de ani.

- Arheologii sovietici au descoperit recent la Kostionski, pe Don, în apropiere de Voronej, o statuie sculptată pe un colț de mamut, reprezentând o femeie, cu trăsăturile feței bine conservate, o veritabilă Venus din epoca de piatră, făcută acum 23.000 de ani. Între altele, s-a constatat că, prin felul coafurii și ochii alungiți, ea amintește de figurile feminine de pe monumentele vechi egiptene.

Aceste date arheologice arată ca cea mai apropiată de adevăr vechimea de 32.000 de ani a ieșirii Europei din apă, calculată de Manetho și Eusebiu.

Se pare că viața umană organizată în societate a început în Europa, pe teritoriul României, în primul mileniu după ieșirea Europei din apă, adică acum 32.000 de ani.

Cauzele obiective care au contribuit la aceasta sunt:

- Insula formată din arcul Munților Carpați închis la vest de Munții Apuseni, inclusiv regiunile colinare exterioare, avea o suprafață mare, aproximativ 150.000 kmp. Platoul Ardealului era udat de numeroase cursuri de apă, populate cu multe soiuri de pește, regiunile colinare și montane erau acoperite de întinse păduri și pășuni cu o bogată faună și floră. Aceste condiții naturale ofereau posibilități de viață umană din cele mai prielnice și din abundență, fapt ce duce la ipoteza că Insula carpatică ar fi fost locuită de o populație numeroasă. Apropierea relativă de continentul Atlantida presupune că băștinașii insulei erau înrudiți cu Atlanții. Ei ar fi dus o viață simplă de pescari, vânători, păstori și agricultori.

Locuitorii insulelor muntoase au continuat să trăiască și pe continentul nou ieșit din apă, numit mai târziu Europa.

- Un eveniment important în viața băștinașilor a fost stabilirea unor înțelepți pe Insula carpatică, veniți din Atlantida. Despre acest eveniment povestesc unele tradiții egiptene astfel:

«În orașul cu poarta de aur din Atlantida exista un templu vestit al zeiței Pururea Tânără Fecioară, maica lui Poseidon. Cu puțin timp înainte de scufundarea Atlantidei, marele Hierofant Heraclis a primit inspirația să părăsească templul și să meargă spre răsărit. Heraclis a angajat 100 corăbii, a încărcat tot ce era mai de preț în templu și în primul rând pe toți locuitorii templului și s-a îndreptat spre răsărit. A navigat pe lângă coastele de nord ale Africii și când a ajuns în estuarul Nilului, convoiul de corăbii s-a despărțit în două. O parte a mers pe Nil în sus, până la cataracte și acolo au poposit și au întemeiat templul Teba. Restul corăbiilor au navigat mai departe până la cataractele Istrului, au debarcat pe Insula Carpatică și au întemeiat și aici un templu. Înțelepții atlanti au adus pe malul Nilului și în Munții Carpați marea știință la care ajunsese omul în Atlantida».

Băștinașii Insulei Carpatice, educați și crescuți în știința atlantică, au dat naștere națiunii carpato-atlantice, numită de noi astfel pentru a indica locul lor de baștină.

Națiunea numită de noi carpato-atlantică este aceea pe care scriitorii vechi greci au numit-o Pelasgi, Hiperborei, Turseni, Arimi, Abii, Traci etc.

Această națiune, prin sporul său natural demografic, ar fi populat toată Europa, a întemeiat primul stat centralizat din Europa cu centrul cultural și politic în Carpații Meridionali din România și a dat naștere rasei albe umane europene, în primul mileniu după ieșirea Europei din apă, ce se datează aproximativ cu 32.000 de ani în urmă.

Ipoteza că populația din Carpați ar fi populat toată Europa cu fiii ei nu este o exagerare și iată pentru ce:

Datele statistice spun că pe teritoriul U.R.S.S., în intervalul de timp de la 1810 la 1979, adică în decurs de 170 de ani, populația a crescut de zece ori. La fel, populația globului în ultimii 60 de ani s-a dublat.

Să facem un calcul teoretic, admitând doar dublarea populației la fiecare secol. Iată ce arată acest calcul. Suprafața Insulei Carpatice era de cca 150.000 kmp. Să luăm în calculul nostru densitatea de un locuitor pe un kmp:

pe insulă ar fi trăit deci 150.000 de locuitori.

După primul secol de la ieșirea Europei din apă, populația s-ar fi dublat, ajungând la 300.000 de locuitori. După secolul II, populația ar fi ajuns la 600.000 locuitori, după secolul III - la 1.200.000 locuitori, după secolul IV - la 2.500.000 locuitori, după secolul V - la 5.000.000 locuitori, după secolul VI - la 10.000.000 locuitori, după secolul VII - la 20.000.000 locuitori, după secolul VIII - la 40.000.000 locuitori

Să mai admitem că suprafața insulei ar fi putut asigura mijloace de existență pentru cca 600.000 locuitori. Cu începere din sec. III s-ar fi declanșat migrațiunea sporului demografic și așezarea pe terenurile recent ieșite din apă. În secolul III aproximativ 600.000 locuitori, educați și crescuți în cultura atlantică, organizați în triburi puternice, sub conducerea unor șefi destoinici și întreprinzători s-ar fi îndreptat de-a lungul cursurilor de apă, în sud până la Dunăre, la vest până la Tisa, spre est până la Marea Neagră și Nistru. Această regiune ar fi putut să adăpostească cel puțin 2.500.000 oameni, adică până la sfârșitul secolului IV.

Cu începere din sec. V, sporul de 2.500.000 oameni și-ar fi continuat drumul migrațiunii în toate direcțiile, dar mai cu seamă spre sud, care oferea condiții de viață mai prielnice, astfel că Peninsula Balcanică, încă din sec. V după ieșirea Europei din apă ar fi fost populată de numeroase triburi carpato-atlantidice, însumând aproximativ peste 2 milioane locuitori.

Regiunile de la nord de Dunăre și Marea Neagră, împreună cu Peninsula Balcanică, cu începere din sec. VI ar fi avut un spor demografic de circa 5.000.000 locuitori, cu care ar fi putut popula mai întâi sudul Europei: Italia, Galia, Peninsula Iberică, sud-vestul Asiei și nordul Africii.

Despre migrațiunea Hiperboreilor în Italia Plutarh scrie: «După cum ne spun istoricii, Ianus veni din țara Perhaebia (Oltenia de azi din România) și, trecând în Italia, el se așează cu însoțitorii săi, între barbarii de acolo, le schimbă limba și modul de viață, îi adună și îi învață să trăiască împreună (în societate) în mod onest și să lucreze pământul».

Acesta este un prim val de colonizare a Italiei de către națiunea carpato-atlantică, care a adus în acele locuri cultura cea avansată din Carpați și confirmă justetea calculului nostru.

Există dovezi certe care conduc la concluzia că rasa albă europeană ar fi de origine carpato-atlantică, după cum am afirmat mai sus, și nu indo-europeană, după cum este cunoscută până acum. Dacă în Asia Centrală ar fi existat în acea vreme o populație, ea ar fi aparținut rasei galbene, de statură mică și tip brahicefal. Transformarea rasei galbene, la venirea ei în Europa, în rasă albă cu statură înaltă și tip dolicocefal nefiind posibilă, ipoteza venirii rasei albe umane din Asia cade, ca fiind lipsită de temei.

Un alt argument forte sunt cunoștințele noastre despre migrațiunile asiaticilor în era noastră. Este suficient să ne referim la invazia Hunilor, despre care Amniamis Marcellini scrie: «Hunii întrec în cruzime și barbarie tot ce și-ar închipui cineva mai barbar și mai sălbatec». Acești asiatici aveau un vocabular de circa 400 cuvinte, deci o cultură primitivă. Aceste populații nu

pot fi numite nici genii, nici divine, nici sfinte și nici drepți, epitete acordate de scriitorii greci ginteii Pelasgilor.

În urma acestei analize, rămâne o singură posibilitate: că acel neam superior se afla în Europa, reprezentat de națiunea carpato-atlantică, care avea o vechime de mii de milenii în arcu carpatic și crescută în marea cultură moral spirituală atlantică.

Primul stat centralizat din Europa a fost întemeiat de națiunea carpato-atlantică, sub conducerea regelui zeu Uran, în primul mileniu după ieșirea Europei din apă, acum 32.000 de ani, care își avea centrul cultural și politic în Carpații Meridionali din România, numit de scriitorii greci «Imperiul Pelasg».

Numele de Pelasgi, dat de scriitorii greci populațiilor carpato-atlantică sau rasei albe europene, derivă de la numele popular cel mai vechi de Blasci și Balasci, iar Grecii pe limba lor au spus Pelasgi. Tot de la aceste numiri arhaice derivă și numele de Vlasci, Vlahii și Valahi, dat Românilor în evul mediu, și de Felahi, dat locuitorilor din Valea Nilului.

Imperiul Pelasg și-a întins autoritatea treptat, pe urmele migrațiunii triburilor formate din sporul natural demografic al Carpato-Atlantilor asupra Europei întregi, nordul Africii și sud-vestul Asiei. Carpații Meridionali din România au devenit un centru cultural și politic mondial.

Scriitorii vechi vorbeau cu venerație despre Pelasgi, pe care îi considerau un neam superior, divini, genii, sfinți și drepți. Această națiune a dezvoltat științele naturii, care au ușurat condițiile de viață, a învățat pe oameni să-și confecționeze îmbrăcăminte, să-și construiască locuințe, sate și orașe întărite cu ziduri, să prelucreze silexul, osul, aurul și lemnul, să-și facă unelte de muncă, să cultive grâul și vița de vie, să domesticească animale etc.

A practicat scrierea în alfabetul pelasg (inscripția de pe veriga de aur care face parte din tezaurul de la Pietroasa) și scrierea pictografică (tablitele ceramice de la Tărtăria, de pe teritoriul României).

Carpato-Altanții, părinții rasei albe europene, sunt autorii culturii neolitice din Europa, sudul Asiei, din Asiria, Mesopotamia, Persia și India, cum și din nordul Africii, din valea Nilului și Libia.

În vremea aceea religia era știință și știința religie.

Arheologii au descoperit multe obiecte de care s-a servit omul locuitor al noului pământ ieșit din apă, pe teritoriul României. Pe lângă unelte de silex cioplit, lustruite, întâmplător s-a descoperit un tezaur cu obiecte din aur, la Pietroasa în județul Buzău. Acesta conține o verigă din aur, cu o inscripție incizată cu caractere arhaice. N. Densușianu scrie în *Dacia Preistorică* (1913) că inscripția aceasta este scrisă în alfabetul pelasg. Transcrisă de el în alfabetul latin, inscripția are următorul text: «Vulchatios o ficet», care în românește are înțelesul: făcută de Vulcan. Meșterul făurar al tezaurului este deci Vulcan, zeul focului și al metalurgiei, fiul lui Joe (Jupiter) și al Junonei. Pansania scrie că Vulcan a avut un fiu numit Ardalos, nume care în limba greacă este sinonim cu numele de *Ardeleanu* sau *din Ardeal*.

Identificarea autorului tezaurului în persoana lui Vulcan ne dă posibilitatea să stabilim vechimea tezaurului în primul mileniu după ieșirea Europei din apă. Tot de aici mai rezultă că primii regi zei ai Imperiului Pelasg, Uran, Saturn, Joe și Vulcan erau autohtoni din Carpați, din Ardeal.

Acest tezaur este o mărturie a gradului de dezvoltare a culturii Carpato-Atlantilor, de acum 32.000 de ani.

Viața socială de la începutul Imperiului Pelasg este descrisă de pilosoful Platon astfel: «În timpul regelui zeu Saturn, modul de guvernare și modul de viață al societății omenești au fost din cele mai fericite și faima despre acel timp a ajuns până la noi. Saturn a înțeles că natura omenească, dacă va fi lăsată să se administeze de la sine, după bunul său plac, se va umple de nerușinare și nedreptate. El, în iubirea sa pentru binele omenirii, a pus să ne guverneze nu oameni de rând, ci un neam de genii, mult superior nouă și aceștia purtând o mare grijă pentru bienle nostru, a introdus la noi pacea, rușinea, ascultarea de legi și cea mai întinsă domnie a dreptății».

Pe teritoriul României de astăzi am identificat 185 de localități ce poartă numiri cu rezonanță arimică - de exemplu de la triburile Abii, Arimii Albi s-au păstrat 32 de localități ce poartă numele de Alba, Albac și Albești, de la triburile Rem sunt 14 localități cu numele de Remetea și Remeți, de la triburile Râm sunt 12 localități cu numele Râmetea, Râmna, Râmnic etc. Unele din aceste localități au o vechime de cel puțin 32.000 ani și constituie o dovadă certă despre vechimea și continuitatea acelor populații pe pământul lor natal, România, până în zilele noastre.

Neamul Românesc este urmașul direct al Geto-Dacilor, o ramură a Neamului trac, ce făcea parte din populațiile numite de Greci Arimi și Aramei sau Pelasgi, pe care noi i-am numit Carpato-Altanți, părinții rasei albe europene. Neamul românesc apare ca unul din cele mai vechi popoare din Europa, cu o vechime în arcul carpatic de 3 - 4 milioane de ani, iar pe văile joase și câmpiile de cca 32.000 ani și nedespărțiți de pământul lor natal.

După cele menționate mai sus, apare clar și logic ca limba Neamului românesc să fie aceea pe care o vorbeau primii strămoși, adică limba Carpato-Atlantilor. O dovadă în sprijinul acestei idei este că toate popoarele din Europa, sudul Asiei și nordul Africii, adică peste tot locul unde au ajuns, triburile Carpato-Atlantilor posedă câte un număr de cuvinte ale căror rădăcini se află în limba română.

Limba română ar fi, așadar, limba Carpato-Atlantilor, evoluată înde cursul istoriei. Ea este o limbă veche, preromană, din care au derivat toate idiomurile latine, inclusiv limba sanscrită.

Latinitatea Neamului românesc și numele său de român, mai corect de *rumân*, derivă de la primii locuitori ai acestui pământ, de la triburile arimice ce purtau nume ca: Râmi, Râmleni, Rumini etc.

CENTRE EUROPEEN D'ETUDES THRACES

Sur initiative de la Fondation Européenne Dragan a été constitué à Rome, en date du 4 Juillet 1984, le Centre Européen d'Etudes Thraces, ayant comme objectif celui de promouvoir les études et les recherches sur la culture des anciennes populations Thraces et Méditerranéennes dans tous ses aspects et ses relations avec d'autres cultures.

Acte constitutif et Statuts

Art. 1. Par décision de l'Organe Directif de la Fondation Européenne Dragan et dans le cadre de la Fondation même, comme aussi en conformité de l'art. 36 et suivants du Code Civil Italien, en date du 4 Juillet 1984 est constitué le Centre Européen d'Etudes Thraces.

Art. 2. Le Centre est sans but lucratif, sa durée est illimitée, son Siège principal est à Rome et pourra établir d'autres Sièges n'importe où.

Art. 3. Le Centre a le but de promouvoir des études et des recherches pour étendre la connaissance de la culture des anciennes populations Thraces, dans tous ses aspects et ses relations avec les autres cultures.

Art. 4. Pour atteindre ses propres buts, le Centre se propose de:

a) promouvoir et soutenir des recherches historiques et philologiques et publier des textes relatifs aux anciens monuments;

b) pourvoir également avec des publications périodiques à diffuser la connaissance d'éléments qui seront acquis au cours du développement des études et des recherches;

c) organiser des réunions, conférences, symposia, séminaires, tables rondes, entre spécialistes de diverses nations, intéressés aux études thraces;

d) stimuler et soutenir des recherches sur des thèmes relatifs au monde des Thraces, également avec l'allocation de prix, bourses d'étude et subventions de recherche;

e) constituer et gérer des bibliothèques spécialisées;

f) collaborer avec des organisations culturelles ayant des buts similaires.

Art. 5. Peuvent adhérer au Centre autres Institutions et personnes physiques intéressées.

Art. 6. Les organes du Centre sont:
- *Le Congrès des adhérents,*
- *Le Conseil Directif,*
- *Le Comité Exécutif.*

Toutes les charges sociales sont gratuites et auront la durée de un an, renouvelables.

Art. 7. Le Congrès est composé de tous les adhérents et sera consulté toutes les fois que le Conseil Directif le retiendra nécessaire.

Art. 8. Le Conseil Directif est composé de cinq à quinze membres nommés au moment de la constitution et par la suite par co-optation. Parmi ceux-ci, seront élus: un Président, d'un à trois Vice-Présidents et un Secrétaire Général.

Le Conseil Directif se réunit sur convocation du Président et, en son absence ou empêchement, d'un Vice-Président.

Le Conseil Directif pourvoit à l'activité du Centre avec des programmes annuels de travail, dont est chargé, pour la réalisation, le Comité Exécutif.

La représentation légale du Centre revient au Président.

Art. 9. Le Comité Exécutif est composé par le Président, par le Vice-Président et par le Secrétaire Général.

Art. 10. Le Centre est soutenu par la Fondation Européenne Dragan et peut recevoir des contributions, legs et dons, lesquels avec les revenus des publications et autres activités, forment le patrimoine commun.

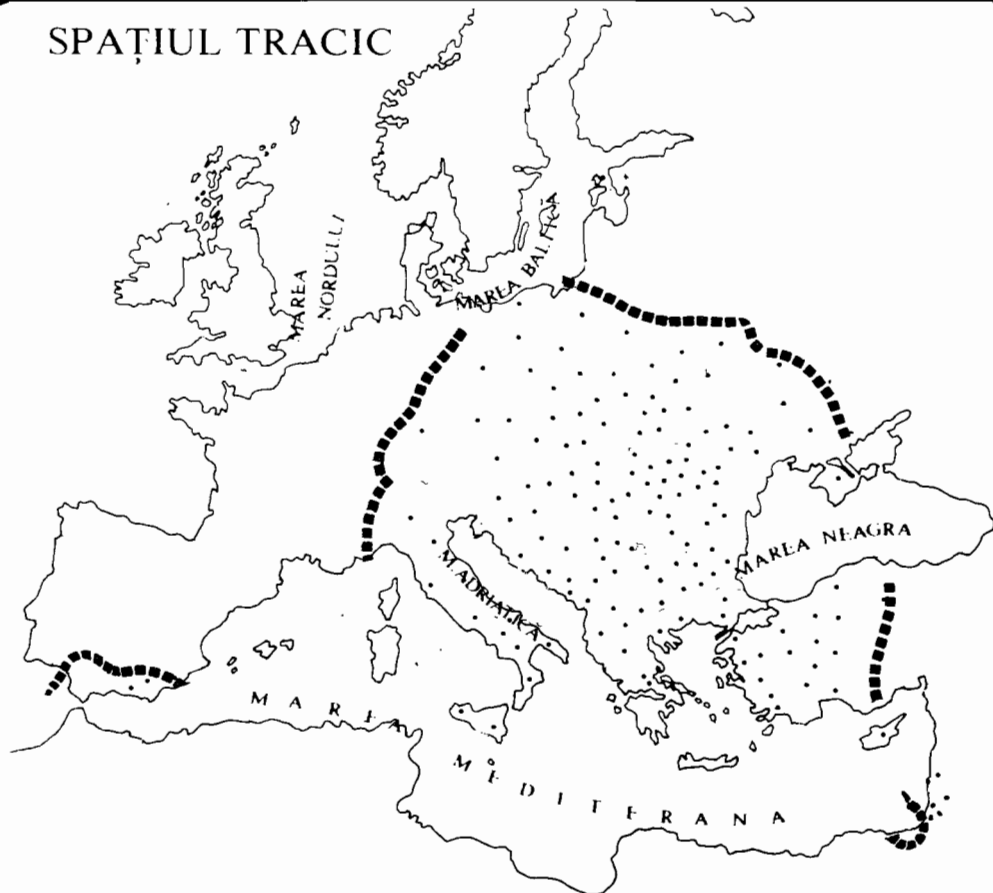
Art. 11. En cas de dissolution du Centre, le patrimoine pourra être dévolu, par décision de la Fondation, à une autre organisation ayant des buts similaires de recherche.

Art. 12. Sont invités à former le premier Conseil Directif les promoteurs du Centre, les Messieurs:

- 1) Prof. Dinu Adamesteanu,*
- 2) Prof. Giuseppe Costantino Dragan,*
- 3) Prof. Emil Condurachi,*
- 4) Dr. Antonio Jemma,*
- 5) Prof. Adriano La Regina,*
- 6) Prof. Giovanni Pugliesi Carratelli,*
- 7) Prof Attilio Stazio.*

Le Conseil des Promoteurs, qui constitue aussi le premier Conseil Directif, procède à la première élection du Président, d'un Vice-Président et d'un Secrétaire Général en la personne respectivement du Prof. Giuseppe Costantino Dragan, du Prof. Adriano La Regina et du Dr. Antonio Jemma.

SPAȚIUL TRACIC

Tracii sunt neamul cel mai numeros și mai răspândit din lume, după cel al Indienilor (Herodot)

CUPRINSUL

Radu Maier, <i>Elemente decorative traco-dace în arhitectura românească din Vestul Transilvaniei</i>	1
Virgiliu Oghină, <i>De la preistorie la istorie</i>	8
<i>Centre Européen d'Etudes Thraces</i>	14

NOI TRACII
Redactia: Via Larga 11, Milano

Direttore responsabile: Sabino d'Acunto
Direz. Foro Traiano 1/A Roma - Reg. Trib. Roma n. 17282 del 31.5.78
Rivista mensile - Spedizione in abbonamento postale gruppo terzo (70%)